

Afdeling	: R&E - Algemeen	B&W-voorstel: DJ-2081561
Naam opsteller voorstel	: Marcel Janssen (0654745249)	Zaaknummer: 2075857
Portefeuillehouder	: S.A.M. (Suzanne) Winters	Publicatie: Openbaar

Onderwerp

Opbouwplan Programma Waterveiligheid en Ruimte Limburg.

Voorstel

De raad te informeren middels bijgevoegde raadsinformatiebrief.

Inleiding

Naar aanleiding van de wateroverlast in 2021 in Zuid-Limburg is op 14 juli 2022 een bestuursovereenkomst ondertekend en werd het programmaplan Waterveiligheid en Ruimte Limburg (WRL) vastgesteld in het bijzijn van minister Harbers. Tevens is een programmabureau WRL opgericht en een stuurgroep geïnstalleerd, de Regionale Actietafel (RAT). In de RAT zijn bestuurlijk vertegenwoordigd, de provincie Limburg, het Waterschap Limburg en een afvaardiging van de 31 gemeenten van Limburg. De voorzitter van de RAT is drs. C.W.J.M. (Lia) Roefs van de provincie Limburg. Het programmabureau heeft gewerkt aan het vervolg, met als resultaat een opbouwplan waarin op hoofdlijnen staat hoe het programma verder ingericht en aangestuurd wordt. Het opbouwplan, is op 5 april 2023 vastgesteld door de RAT, zie bijlage "Definitief opbouwplan WRL".

Het opbouwplan Programma WRL bevat de inrichting en opbouw van het Programma WRL om daarmee koers te bepalen en te houden voor de doorlooptijd van 15 jaar, zoals in het Programmaplan WRL is voorzien. Centraal in de aanpak van het Programma WRL staat het gezamenlijk ontwerpsoor.

Het ontwerpsoor, leidend tot voorkeursaanpak en maatregelenpakketten, wordt per in te richten werkgebied doorlopen. In Limburg kennen we vier werkgebieden: (*werkgebied 1: Maastricht-Heuvelland, werkgebied 2: Oostelijke en Westelijke mijnstreek – Echt Susteren, werkgebied 3: Midden-Limburg, werkgebied 4: Noord-Limburg*). De werkgebieden worden langs de lijn van de stroomgebieden (*een gebied dat zijn water via een rivier afvoert*) georganiseerd. Op deze manier worden de grote transitieopgaven in het landelijk gebied in de werkgebieden verbonden met de wateropgave.

Weert, 5 mei 2023	S		B	W	W	W	W	W
	AV		RV	MvdH	WvE	SW	LS	MF
		akkoord						
		bespreken						
Soort besluit: Besluit college								

In te vullen door het B&W secretariaat:

Akkoord

Akkoord met tekstuele aanpassing door portefeuillehouder

Anders, nl.:

Beslissing d.d.: 30 mei 2023

Niet akkoord

Gewijzigde versie

Nummer: 7

De secretaris,

Het programma WRL richt zich op de volgende drie pijlers:

- 1 Meer fysieke robuustheid in het watersysteem;
- 2 Water en bodem sturend voor WRL;
- 3 Verhogen klimaatbewustzijn en zelfredzaamheid van inwoners.

De prioriteit voor het ontwerpsspoor in pijler 1 ligt bij de stroomgebieden van de Geul, de Geleenbeek en de Roer. De regio Noord en midden Limburg wordt vooralsnog als één werkgebied gezien, ter eventuele heroverweging naar aanleiding van de nog uit te voeren watersysteemtoets door het Waterschap Limburg. De complexiteit, de aanpak op systeemniveau, de internationale context én de lange doorlooptijd van het Programma WRL vragen om flexibiliteit en opgavegericht werken. Dat betekent dat de stip op de horizon vaststaat maar de weg er naar toe niet. De maatschappelijke opgave staat centraal, de elementen 'besturen, sturen, organisatie/routines en leervermogen' worden hierop aangepast. Er wordt gewerkt van grof naar fijn waarbij ingespeeld wordt op nieuwe inzichten.

Om te leren van de in juli 2021 opgetreden situatie in Limburg en om in heel Nederland nú en in de toekomst beter toegerust te zijn voor de gevolgen van een periode van extreme neerslag is de landelijke Beleidstafel Wateroverlast en Hoogwater opgericht. De beleidstafel is een tijdelijke samenwerking van verantwoordelijke overheden in waterbeheer, ruimtelijke ordening en landbouw en is na het opleveren van haar adviesrapport opgeheven. De beleidstafel heeft met inbreng van kennisinstituten en maatschappelijke partijen adviezen opgesteld. Het eindrapport is middels een brief aan de Tweede Kamer aangeboden.

De uitkomsten en aanbevelingen die voortvloeien uit de landelijke Beleidstafel Wateroverlast en Hoogwater en de uitkomsten uit de Watersysteemevaluatie vormen de inhoudelijke bouwstenen voor het Programma WRL. De resultaten van de Watersysteemevaluatie zijn een goede basis voor de uitwerking van maatregelen, maar laten ook duidelijk zien dat het een complexe wateropgave is.

De overstromingen in Limburg in de zomer van 2021 hebben aangetoond dat situaties van zeer grote extremiteit zich zomaar overal kunnen voordoen en dat ons regionale watersysteem hier onvoldoende op is ingericht. Door het regionaal watersysteem water-robust te maken, kan schade worden verminderd en kan er voor worden gezorgd dat ontwrichting van de samenleving zoveel mogelijk wordt voorkomen. Daarvoor is het nodig ons aan te passen aan de grenzen van het water- en bodemsysteem.

De betrokken overheden kunnen veel risico's via maatregelen in het fysieke en ruimtelijk domein aanpakken, maar volledige veiligheid voor dergelijke gebeurtenissen bestaat nooit. Er blijft altijd een risico bestaan. Daar moeten inwoners, bedrijven en overheden zich van bewust zijn. Tevens gaat het Programma WRL op zoek naar vraagstukken, oplossingen en kansen in de samenhang en interactie tussen het regionale watersysteem en het hoofdwatersysteem.

Beoogd(e) doel(en)

De doelen van het Programma Waterveiligheid en Ruimte (WRL) zijn:

- a. Limburg breed meer fysieke robuustheid in het watersysteem realiseren.
- b. Water en bodem als sturend principe meer verankeren in de ruimtelijke ontwikkelingen.
- c. Het klimaatbewustzijn en zelfredzaamheid van inwoners verhogen.

Te behalen resultaten

- a. Pijler 1 levert maatregelen op die getroffen worden om de watersystemen van de Geul, de Geleenbeek en de Roer meer fysiek robuuster te maken.

- b. Pijler 2 levert instrumenten op het terrein van de ruimtelijke ordening. Waarbij de verbinding wordt geborgd met de diverse opgaven in het ruimtelijk domein op strategisch niveau.
- c. Pijler 3 levert meer concrete producten en prestaties die bereikt worden voor heel Limburg.

Uit te voeren activiteiten

- a. In pijler 1 worden maatregelen onderzocht en uitgewerkt om de watersystemen van de Geul, de Geleenbeek en de Roer meer fysiek robuuster te maken.
- b. In pijler 2 worden instrumenten op het terrein van de ruimtelijke ordening ontwikkeld en uitgezocht hoe het borgen van de verbinding met de diverse opgaven in het ruimtelijke domein op strategisch niveau tot stand kan worden gebracht. Daarnaast wordt het proces van de totstandkoming van een risicogerichte normering georganiseerd en uitgevoerd.
- c. Uit pijler 3 worden de early-warning-systemen verbeterd, wordt een 'gereedschapskist' voor inwoners en bedrijven ontwikkeld, wordt een eenduidige overheidscommunicatie ontwikkeld, een klimaatbewustzijns campagne gevoerd en wordt het proces van de totstandkoming van een risicogerichte normering georganiseerd en uitgevoerd.

Argumenten

De raad via het college op de hoogte stellen.

Op 31 mei 2023 wordt vanuit het programma WRL de media geïnformeerd middels een persbericht en een persgesprek. Het publiek wordt rond die datum ook geïnformeerd, via een nog op te stellen nieuwsbericht ten behoeve van de reguliere communicatiekanalen van de verschillende overheden.

De raad mee nemen in dit proces.

Het is belangrijk om de raad mee te nemen in het WRL proces. Op termijn worden maatregelen concreet gemaakt en worden verwachtingen uitgesproken over de financiering van deze maatregelen. De verwachting is dat gemeenten ook een bijdrage hierin doen. Hoe dit verder uitgewerkt wordt en vorm krijgt, zal op termijn blijken.

Kanttekeningen en risico's

Veel informatie maar ook veel ruimte voor interpretatie.

Als algemene en inhoudelijke analyse op het opbouwplan kan geconstateerd worden dat het veel informatie bevat, maar er op onderdelen ook nog veel ruimte voor interpretatie is. De omschrijving van de opgaven, de doelen en de aanpak is namelijk op hoofdlijnen.

Oog hebben voor lokale en regionale belangen.

Een brede blik van de context, oog hebben voor de belangen en duidelijke doelstellingen zijn belangrijk. Ten aanzien van de in het opbouwplan benoemde processen, de programmaorganisatie en de bestuurlijke invulling is er onvoldoende aandacht voor de relatie met en de dynamiek in de verschillende Limburgse gemeenten. De regio Noord en Midden Limburg heeft gevraagd aan WRL om nadrukkelijker de verbinding te zoeken met de waterwerkregio's (Maas & Mergelland, Parkstad Limburg, Westelijke Mijnstreek en Waterpanel Noord) in Limburg, het ruimtelijk domein, de gelieerde gemeentelijke opgaven en de bestuurlijke verantwoordelijkheden. Heel concreet is aandacht gevraagd voor het benoemen en concretiseren van de bestuurlijke taken, rollen en verantwoordelijkheden.

Namens de regio Noord en Midden Limburg zal Waterpanel Noord het vervolgproces positief kritisch volgen om enerzijds de voortgang, verantwoording en doelstellingen van het hele programma te borgen en anderzijds ervoor te waken dat de inspanningen van het WRL programma evenwichtig verdeeld worden over geheel Limburg.

Een goede procesgang naar alle stakeholders vraagt meer aandacht. Het opbouwplan geeft hier nog onvoldoende invulling aan. Er moet meer prioriteit gegeven worden aan een meer constructieve samenwerking met de Limburgse gemeenten.

De regio Noord en Midden Limburg kent brede opgaven (waterketenplan) op het gebied van watermanagement en klimaatadaptatie. In dit kader hadden de omgevingsanalyses in het opbouwplan WRL scherper uitgevoerd en beter afgestemd kunnen worden op de regionale agenda en opgaven.

Financiële, personele en juridische gevolgen

Tot nog toe zijn gemeenten niet gevraagd om middelen in te brengen of besluiten te nemen vanuit hun rol als bevoegd gezag. Dit gaat wel gebeuren vanaf het moment dat mogelijke concrete maatregelen in de stroomgebieden worden onderzocht en uitgevoerd. Dan wordt de formele lijn ingericht via de werkgebieden en kunnen betrokken gemeenten deel nemen aan de regieteams. De middelen die vanuit de gemeenten op projecten zullen worden ingezet, blijven binnen de besluitvorming en Planning & Control van de gemeente zelf. De RAT beslist dan alleen over de inzet van (aanvullende) WRL-middelen in relatie tot de opgave op systeemniveau.

Overleg gevoerd met

Intern:

Anouk Cramers: teamleider afdeling R&E

Roy Thijssen: strategisch adviseur R&E

Extern:

█: programmamanager Waterpanel Noord

Participatie

Voor het Programma WRL is de Regionale Actietafel (RAT) als bestuurlijk opdrachtgever opgericht. De Regionale Actietafel bestaat uit:

Mevr. G.L. (Louise) Veerbeek (ministerie I&W),

Mevr. C.W.J.M. (Lia) Roef (Provincie Limburg),

Mevr. J.S.E. (Josette) Van Wersch, (Waterschap Limburg)

Dhr. J.H.G.M. (Jos) Teeuwen (Waterschap Limburg),

Mevr. N.H.C. (Nicole) Ramaekers, (burgemeester gemeente Gulpen-Wittem)

Mevr. M.P.A.G. (Marij) Polux, (wethouder gemeente Venlo)

Dhr. D (Dirk) Franssen, (wethouder gemeente Roermond)

Dhr. B.J.M. (Bart) Smeets. (wethouder gemeente Landgraaf)

In de Actietafel nemen enkele wethouders en een burgemeester deel. Zij vertegenwoordigen niet alle 31 gemeenten, maar zorgen wel dat de lokale gemeentelijke overheid een stem krijgt in deze Actietafel. De betrokken partners (waaronder de 31 gemeenten) blijven zelf verantwoordelijk voor het eigen beleid en de besluiten die hieruit voortvloeien.

Communicatie

In de bijgevoegde aanbiedingsbrief wordt u gevraagd om het opbouwplan ter kennisname aan te bieden aan uw raad.

Planning

Momenteel worden er multidisciplinaire teams samengesteld, die de plannen uit het opbouwplan gaan uitwerken en uitvoeren. Deze plannen per pijler worden daarbij als uitgangspunt gebruikt, passend binnen de kaders van het bestuurlijk vastgestelde programmaplan en opbouwplan.

Evaluatie

Naarmate de vorderingen van het proces in beeld komen, zal gekeken worden hoe en op welke onderdelen evaluatie gaat plaatsvinden.

Bijlage(n)

- Aanbiedingsbrief opbouwplan WRL
- Definitief opbouwplan WRL
- Nieuwsbrief WRL april 2023
- Raadsinformatiebrief
- Kamerbrief bij eindadvies Beleidstafel wateroverlast en hoogwater
- Publicatie watersysteem evaluatie door Provincie Limburg

